

Henry Blitterswijk

'Onze prunussen zijn vaak op het journaal geweest'

Een ommetje met boomdeskundige Henry Blitterswijk door Houten

In Houten zijn bomen niet alleen groene aankleding. Ze bepalen er op veel plekken de sfeer van de straat, het plein en de wijk. Tijdens een ommetje door het oude dorp en langs verschillende nieuwe wijken in de stad laat Henry Blitterswijk, boomdeskundige bij gemeente Houten, zien hoe dat werkt in de praktijk.

Auteur: Manon Botterblom

Sinds 2017 is Blitterswijk verantwoordelijk voor het boombeheer in Houten. Voor hem is al langere tijd duidelijk waar de prioriteit ligt: de ondergrondse ruimte. 'De basis moet op orde zijn,' aldus Blitterswijk.

Bloesem als uithangbord, structuur als basis

De fietspaden in Houten trekken elk voorjaar veel bekijks als de vele prunussen daar in bloei komen te staan. De bloesemlaan is inmiddels een herkenbaar beeld, ook buiten de stad. 'We

komen vaak op het journaal met onze prunussen,' vertelt Blitterswijk. 'We hebben een van de langste prunuslanen waar bewoners elk jaar weer foto's van maken. Op een gegeven moment vroegen ze: kunnen we niet zien welke boomsoorten waar staan?'

Bomenbeheer is ook data en inzicht

Vanuit daar is een digitale en actieve bomenkaart gecreëerd, waar alle bomen in de gemeente te zien zijn. Soort, leeftijd en beschermde status zijn voor bewoners inzichtelijk. De gemeente Houten gebruikt het beheersysteem GBI, waarin alle boomgegevens overzichtelijk zijn vastgelegd voor beheer. Via een openbare link kunnen ook bewoners informatie inzien, zoals boomsoorten, herplant en kap. Dat levert positieve reacties op. Bij herinrichting worden bewoners bovendien betrokken en kunnen zij kiezen uit een aantal boomsoorten.

Voor de beheerder is het vooral een praktisch instrument. Die data speelt ook een rol in de uitvoering. Bij kabel- en leidingwerk wordt standaard in MOOR getoetst op aanwezigheid van bomen en wortelzones. Waar nodig wordt afgeweken van standaardtracés, afhankelijk van de boomgrootte. 'Bij beschermde bomen die op de lijst staan mag je niet onder de kroonprojectie graven. Dan moet je bijvoorbeeld gestuurd boren. Ook hebben we een Handboek kabels en leidingen opgesteld in 2016 waar de beschermingszones van bomen aangegeven zijn.'

Volgens Blitterswijk zit het verschil in de combinatie van voorwaarden en toezicht. 'Je kunt het wel opschrijven, maar je moet ook controleren wat er buiten gebeurt.'

Beheerplan bomen

In 2024 is in samenwerking met Tree-o-logic een beheerplan bomen opgesteld om beheer en beleidskeuzes vast te leggen. Om de openbare ruimte klimaatbestendig te maken, spelen bomen een grote rol. De ETW'ers van de bomenploeg zijn vakmensen en zeer betrokken. Dat zie je aan het bomenbestand en de aanplant. 'We hebben een contract op minicompetitie voor de aankoop van bomen bij boomkwekerijen Ebben, Udenhout en M. van den Oever,' vertelt Blitterswijk. 'De bomenploeg selecteert de bomen zelf bij de kwekers en labelt ze. Ook gaan ze langs om soorten en toepasbaarheid te bespreken. Zo sturen we op meer biodiversiteit en een grotere bijdrage van bomen. We gaan voor kwaliteit, niet kwantiteit.'

Maak ook eens een ommetje

In elke stad of dorp zijn mooie of belangrijke bomen te vinden met een interessant verhaal. Werk je bij een gemeente of in opdracht van een gemeente aan de bomen daar, als beheerder, beleidsmaker, planner, adviseur, boomverzorger of gewoon als 'bomenmens'? Met een ommetje in Boomzorg vertel je het verhaal over 'jouw' bijzondere bomen of jouw visie op boombeheer voor vakgenoten. Meedoen? Stuur een e-mail naar manon@nwst.nl.

Van uniforme rijen naar gemengde structuren

Langs verschillende wegen laat Blitterswijk zien hoe Houten inzet op soortenmenging. Iepen, berken en andere soorten staan door elkaar, soms subtiel gemengd binnen één profiel. 'Alles wat hetzelfde is, gaat een probleem worden.' Het is een duidelijke keuze om risico's te spreiden en het bestand robuuster te maken. De toepassing is niet nieuw, maar wordt de laatste jaren consequenter doorgevoerd, ook bij vervanging. 'Dit draagt bij aan de biodiversiteit en voorkomt ziekten en plagen,' legt Blitterswijk uit. 'In het bomenbeheerplan zijn de voorwaarden van aanleg en onderhoud vastgelegd, zodat we onze klimaatdoelstellingen bereiken en een toekomstbestendig bomenbestand realiseren.'

Voor bewoners blijft het beeld vaak rustig en eenduidig. Voor de beheerder zit de winst juist in de variatie. 'Mensen rijden erlangs en denken: het zijn bomen. Maar voor ons zit daar het verschil.'

Ook in het onderhoud wordt die spreiding doorgezet. Knotbomen worden bijvoorbeeld niet meer allemaal tegelijk aangepakt, maar gefaseerd. Dat geeft ruimte voor biodiversiteit en voorkomt een eenzijdig beeld.

Groeiplaats als vertrekpunt

Ook ligt de nadruk al langere tijd op groeiplaatsen. 'Sinds 2015 is dat eigenlijk al de basis bij ons,' vertelt Blitterswijk. 'Want op het moment dat je iets nieuws aanplant, mag je niet verwachten dat het zo gaat groeien. Als de basis niet op orde is, gaat de boom niet zijn optimale functie vervullen.'

'Alles wat hetzelfde is, gaat een probleem worden'

Het vernieuwde Castellum

Bij nieuwe aanplant wordt gewerkt met aangepaste bomengrond en, waar nodig, aanvullende maatregelen zoals vochtsensoren. Die worden verspreid over de gemeente ingezet om inzicht te krijgen in vochtbeschikbaarheid en bodemgedrag. Blitterswijk is nuchter over de rol van techniek. 'Het helpt, maar het is geen oplossing op zich. Je moet blijven nadenken over de plek.'

Ontwerpkeuzes bepalen het beheer

In smallere woonstraten vlakbij het nieuwe winkelcentrum Castellum wordt duidelijk hoe belangrijk de eerste keuzes zijn. Een boom die uiteindelijk te groot blijkt voor de beschikbare ruimte, leidt vrijwel altijd tot ingrepen in een latere fase. 'Als een boom te groot wordt voor de plek, is hij verkeerd aangeplant.' Daarmee legt Blitterswijk de verantwoordelijkheid nadrukkelijk in de ontwerpfase. Vanuit ontwerp zijn gekandelaberde bomen mooi als karakteristiek straatbeeld. Soms is de oplossing een andere soort, soms een andere inrichting. 'Je moet vooraf nadenken waarom je iets aanplant.'

Kwaliteit boven aantallen

Op een plein met volwassen bomen wordt het verschil zichtbaar. Hier is gekozen voor relatief weinig bomen, maar met voldoende ruimte en een goede groeiplaats. Het resultaat is een volwassen beeld dat overeind blijft.

Dat principe is ook toegepast bij de herinrichting van Castellum, dat voorheen sterk versteend was. In samenwerking met verschillende beheerders is gekozen voor een integrale aanpak, waarbij vanaf de ontwerpfase ruimte is gereserveerd voor bomen. Bestaande platanen zijn daarbij behouden en verplant door Boomtotaalzorg, in plaats van gerooid.

Tegelijk is verharding verwijderd en extra ondergrondse groeiruimte aangelegd. Het plein is hierdoor veranderd in een groene verblijfsplek met meer schaduw en verkoeling. Er is gekozen voor meerdere boomsoorten, passend bij de stedelijke omgeving en gericht op meer biodiversiteit. De combinatie van voldoende groeiruimte en een gevarieerd sortiment zorgt ervoor dat bomen zich duurzaam kunnen ont-

wikkelen en bijdragen aan functies als waterberging, luchtzuivering en klimaatadaptatie.

Blijven sturen in de uitvoering

Boombeheer stopt niet bij ontwerp en aanplant. In de uitvoering en het dagelijks beheer zit volgens Blitterswijk minstens zo veel winst. Denk aan toezicht bij werkzaamheden, het borgen van randvoorwaarden en het consequent doorvoeren van beleid. Daarbij hoort ook het gesprek met bewoners. 'Bewoners kunnen bij reconstructie kiezen uit een aantal boomsoorten en kijken daardoor kritischer mee bij aanplant en beheer.'

Een voorbeeld van deze betrokkenheid is een oudere bewoner van Houten, die tijdens het ommetje in het oude centrum langsloopt en opmerkt hoe mooi ze de bomen vindt.

